

Aan de Voorzitter van de Kiesraad, drs. W.J. Kuijken
Muzenstraat 85
2511 WB Den Haag

**DGOBDR/Democratie en
Bestuur**
Programma Verkiezingen

www.rijksoverheid.nl

Kenmerk
2023-0000110337

Uw kenmerk

Datum 23 februari 2023
Betreft Adviesaanvraag registratie kiesgerechtigden kiescollege niet-
ingezetenen

Geachte heer Kuijken,

Op 15 maart 2023 vindt de verkiezing van het kiescollege niet-ingezetenen plaats. Kiezers buiten Nederland konden volgens de communicatie van het ministerie van BZK en de gemeente Den Haag tot en met 31 januari 2023 een aanvraag indienen tot registratie als stemgerechtigde voor de verkiezing van de leden van het kiescollege niet-ingezetenen. In een nieuwsbericht dat op 18 oktober 2022 op Rijksoverheid.nl is gepubliceerd stond echter dat het voor kiesgerechtigden mogelijk was om zich tot en met 1 februari 2023 te registreren.

Een enkele kiesgerechtigde die op 1 februari een aanvraag tot registratie heeft gedaan, heeft zich gemeld bij de gemeente Den Haag en door overheidscommunicatie in de veronderstelling te zijn stemgerechtigd te kunnen zijn voor de kiescollegeverkiezing in 2023. De gemeente Den Haag is op mijn verzoek nagegaan hoeveel personen op 1 februari een aanvraag voor registratie voor de kiescollegeverkiezing niet-ingezetenen hebben gedaan. Uit gegevens van de gemeente Den Haag blijkt dat er 211 personen zijn die op 1 februari een aanvraag voor registratie voor de kiescollegeverkiezing niet-ingezetenen hebben gedaan. Dit aantal wijkt niet opvallend af van het aantal registraties bij eerdere verkiezingen de dag na de uiterste datum. Bij de Tweede Kamerverkiezing van 2021 waren er 686 aanvragen op de dag na de deadline (in dat geval op donderdag 4 februari 2021) en bij de Europees Parlementsverkiezing waren er 586 aanvragen op de dag na de deadline (in dat geval op vrijdag 12 april 2019).

Artikel D 3, tweede lid, van de Kieswet luidt: *Een aanvraag dient uiterlijk zes weken voor de dag van stemming te zijn ontvangen om registratie ten behoeve van die stemming mogelijk te maken.* Het is mij gebleken dat de interpretatie van deze wetsbepaling niet eenduidig is. Op basis van de letterlijke tekst van dit artikel is bij deze verkiezing in goed overleg tussen het ministerie van BZK en de gemeente Den Haag de datum van dinsdag 31 januari 2023 als uiterste datum aangehouden. Deze formulering is bij eerdere verkiezingen anders geïnterpreteerd. Registratieverzoeken die bij vorige verkiezingen op de dag van de deadline binnenkwamen (in casu de woensdag bij Tweede Kamerverkiezingen en de donderdag bij Europees Parlementsverkiezingen) werden nog wel

Datum
23 februari 2023

Kenmerk
2023-0000110337

meegeteld voor de registratie van kiezers buiten Nederland voor de eerstkomende verkiezing.

De weigering om deze 211 personen, indien hun aanvraag is voltooid, als stemgerechtigde bij de komende kiescollegeverkiezing toe te laten moet afgewogen worden in het licht van de termijnen in de Kieswet en het evenredigheidsbeginsel. De Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State stelt dat bij de beoordeling en de toetsing van de evenredigheid de twee belangrijke oriëntatiepunten zijn:

- (i) De aard en het gewicht van de bij het besluit betrokken belangen;
- (ii) De ingrijpendheid van het besluit en de mate waarin het fundamentele (in casu het stemrecht) van de belanghebbenden aantast.

Gelet op de uitvoerbaarheid van een eventueel besluit om deze kiezers alsnog toe te laten tot de stemming, verzoek ik de Kiesraad op de kortst mogelijke termijn advies uit te brengen over de volgende vragen:

- 1) Wat adviseert de Kiesraad over het wel of niet toelaten van de personen die op 1 februari een aanvraag tot registratie hebben ingediend, in het licht van de Kieswet en het evenredigheidsbeginsel?
- 2) Acht de Kiesraad met mij in alle gevallen een verduidelijking van de redactie van artikel D 3, tweede lid, van de Kieswet aangewezen?
- 3) *Indien de Kiesraad bij vraag 1 adviseert deze personen als stemgerechtigde bij de eerstkomende kiescollegeverkiezing te kunnen toelaten:*

De stemwaarde van het kiescollege niet-ingezetenen wordt mede gebaseerd op het aantal geregistreerde kiesgerechtigden. Op 8 februari jl. is door burgemeester en wethouders van de gemeente Den Haag op grond van artikel Ua 4, tweede lid, van de Kieswet het aantal van 37.173 geregistreerde kiesgerechtigden bekendgemaakt. Hoe oordeelt de Kiesraad over de toelaatbaarheid van het opnieuw vaststellen van het aantal geregistreerde kiesgerechtigden door de gemeente Den Haag?

- 4) Ziet de Kiesraad andere aandachtspunten voor de beoordeling van deze casus?

Ik dank u bij voorbaat voor uw advies.

De minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties,

Hanke Bruins Slot